

Sygn. akt VIII U 1603/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Trybulec-Czernek

Protokolant: st. sekr. sądowy Barbara Urmańska

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2014 r. w Gdańsku

sprawy **M. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o emeryturę

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 3 października 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu M. S. prawo do emerytury od dnia 19 września 2013 roku i stwierdza, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/na oryginale właściwy podpis/

Sygnatura akt VIII U 1603/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił M. S. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, bowiem nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 12 lat i 23 dni. Do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uznano okresu zatrudnienia od 10 kwietnia 1985 roku do dnia 17 lutego 1990 roku z tytułu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. (...) Elektrowni (...) w Ż. z uwagi na nie przedłożenie przez ubezpieczonego za ten okres wymaganych dokumentów potwierdzających wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto z przedłożonej dokumentacji wynika, iż ubezpieczony była zatrudniony na stanowisku kierowca, kierowca – operator.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony M. S. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu wskazał, iż w spornym okresie był zatrudniony na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o masie powyżej 3,5 tony.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał wcześniej zaprezentowane stanowisko.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. urodził się (...) roku. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień 1 stycznia 1999 roku miał udowodnionych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 12 lat i 23 dni pracy w szczególnych warunkach.

/okoliczności bezsporne/

W okresie od 10 kwietnia 1985 roku do dnia 17 lutego 1990 roku ubezpieczony M. S. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. (...) Elektrowni (...) w Ż. na stanowisku kierowcy oraz kierowcy – operatora.

W tym czasie M. S. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W tym czasie kierował samochodem ciężarowym marki Jelcz, Kamaz oraz Tatra. Pojazdy te były pojazdami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Samochodami tymi ubezpieczony przywoził beton, kruszywo, płyty betonowe, stal oraz inne materiały budowlane niezbędne przy budowie.

/dowody: świadectwo pracy koperta k. 22; umowa o pracę koperta k. 22; pismo z dnia 25 sierpnia 1986 roku koperta k. 22; pismo z dnia 1 października 1986 roku koperta k. 22; pisma z dnia 1 lipca 1987 roku koperta k. 22; pismo z dnia 13 kwietnia 1988 roku koperta k. 22; pismo z dnia 19 sierpnia 1988 roku koperta k. 22; pismo z dnia 24 lutego 1989 roku koperta k. 22; pismo z dnia 15 listopada 1989 roku koperta k. 22; karta obiegowa zmiany koperta k. 22; karty zatrudnienia koperta k. 22; zeznania W. P. 00:03:21 – 00:09:07 płyta CD k. 25; zeznania L. L. 00:09:08 – 00:13:03 płyta CD k. 25; zeznania H. P. 00:13:04 – 00:17:00 płyta CD k. 25; zeznania M. R. 00:17:01 – 00:21:29 płyta CD k. 25; dowód z przesłuchania w charakterze strony k. 00:21:47 – 00:27:30 płyta CD k. 25/

W dniu 5 września 2013 roku M. S. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 3 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił M. S. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, bowiem nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

/okoliczności bezsporne/

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy, w tym w aktach ubezpieczeniowych, których wiarygodność nie była kwestionowana w trakcie postępowania przez żadną ze stron, zatem również Sąd uznał je za miarodajne dla dokonania ustaleń. Sąd ponadto dał wiarę zeznaniom świadków W. P., L. L., H. P. oraz M. R., współpracowników ubezpieczonego, albowiem zeznania te były spójne i wzajemnie się uzupełniały. Nadto znalazły one odzwierciedlenie w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym w szczególności w świadectwie pracy ubezpieczonego oraz kartach z przebiegiem zatrudnienia ubezpieczonego. Sąd dał również wiarę dowodowi z przesłuchania w charakterze strony albowiem zeznania ubezpieczonego nie tylko były spójne i wzajemnie się uzupełniały z zeznaniami złożonymi przez przesłuchanych w toku postępowania świadków, ale również znalazły odzwierciedlenie w dokumentach zgromadzonych w aktach sądowych oraz aktach rentowych, którym Sąd dał wiarę.

Sąd zważył, co następuje:

Na tle ustalonego stanu faktycznego Sąd uznał, iż odwołanie M. S. zasługuje na uwzględnienie, bowiem spełnia on wszelkie przesłanki dla przyznania mu prawa do dochodzonego świadczenia.

Ubezpieczony domagał się ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Podstawą takiego żądania jest art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Na wstępie wskazać należy, iż przepis ten stanowi szczególne uregulowanie, tworząc osobną kategorię ubezpieczonych i mając zastosowania do innych stanów faktycznych, aniżeli objęte regulacjami art. 32 ust. 1 i 46 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przepis art. 184 tej ustawy znajduje zastosowanie w stosunku do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., które zasadnicze, wskazane w nim warunki nabycia prawa do świadczenia, spełniły już w dacie wejścia ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a więc na dzień 1 stycznia 1999r. i gwarantuje osobom tym możliwość nabycia prawa do świadczenia na dotychczasowych warunkach. Przepis ten został zawarty w przepisach przejściowych, ma na celu zagwarantowanie częściowo nabytych uprawnień emerytalnych – prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach osobom urodzonym po 31 grudnia 1948r. – z tytułu spełnienia warunków stażowych, określonych w tym przepisie, do dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Niewątpliwie bowiem ustawa o emeryturach i rentach z FUS ograniczyła uprawnienia emerytalne tych osób, chociażby w art. 46 ust. 1 określając czasokres, do którego można spełnić warunki do uzyskania świadczenia. Z uwagi na ten fakt właśnie ustawodawca wprowadził przepis przejściowy, jakim jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, pozwalający realizować wskazanej w nim grupie ubezpieczonych prawo do emerytury.

Stosownie do jego treści, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w tym przepisie przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego.

Zgodnie z art. 27 ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, a nadto mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Nadto, zgodnie z art. 32 ust. 1 i 4 tej ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 (ust.1), gdzie wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2).

Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz. 43 ze zm.).

Stosownie do treści § 3 tego rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Natomiast w myśl § 4 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn,

- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w cytowanym rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 ww. rozporządzenia).

Przepis §2 rozporządzenia stanowi dalej, iż okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według stosownego wzoru lub w świadectwie pracy.

Należy podkreślić, że wskazanego wyżej ograniczenia dowodowego, dotyczącego ustalania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie stosuje się w postępowaniu odwoławczym przed okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 20, poz. 85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisy kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 wym. ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

Bezspornym jest, iż wnioskodawca ukończył 60 lat, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego w tym 12 lat i 23 dni okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności posiadanie przez wnioskodawcę wymaganego 15-letniego okresu pracy w tychże warunkach. Do okresów pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie zaliczył okresów zatrudnienia ubezpieczonego od 10 kwietnia 1985 roku do dnia 17 lutego 1990 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. (...) Elektrowni (...) w Ż..

Sąd zatem uznał za zasadne ustalić charakter pracy ubezpieczonego w spornych okresach. Zaznaczyć należy, iż prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem stanowiska pracy określonego w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005r., sygn. akt I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90).

Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe potwierdziło, że okresem zatrudnienia ubezpieczonego w szczególnych warunkach jest okres od 10 kwietnia 1985 roku do dnia 17 lutego 1990 roku z tytułu zatrudnienia w w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. (...) Elektrowni (...) w Ż., który to okres – wraz z okresem uwzględnionym przez pozwanego w wymiarze 12 lat i 23 dni – przekracza wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W okresie tym ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach – prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów, wymienioną w wykazie A, dziale VIII, poz. 2 cytowanego rozporządzenia.

W sądowym postępowaniu odwoławczym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (por.

uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84, Lex Polonica, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, Lex Polonica). Nie jest zatem przeszkodą dla dokonania takich ustaleń brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę.

Podnoszona przez ubezpieczonego okoliczność, że stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę w warunkach szczególnych w spornych okresach, znalazła potwierdzenie w treści zeznań świadków przesłuchanych w toku postępowania sądowego, którzy pracowali w spornych okresach razem z ubezpieczonym oraz w aktach ubezpieczeniowych oraz w aktach osobowych ubezpieczonego, z których bezspornie wynika, iż ubezpieczony zatrudniony był na stanowisku kierowcy, jak również w dowodzie z przesłuchania w charakterze strony samego ubezpieczonego. W tym miejscu wskazać należy, iż pomimo zatrudnienia ubezpieczonego w pewnym momencie na stanowisku kierowca – operator jego praca nie różniła się od pracy wykonywanej na stanowisku kierowcy. Sąd zważył, iż świadkowie przesłuchani w toku postępowania nie mieli żadnych wątpliwości, iż ubezpieczony w trakcie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. (...) Elektrowni (...) w Ż. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Świadkowie opisali jakimi samochodami jeździł ubezpieczony, co woził oraz wskazali, iż nie zajmował się żadną inną pracą. Powyższe niewątpliwie wynika również ze świadectwa pracy ubezpieczonego.

W tym stanie rzeczy należy uznać, iż ubezpieczony wykazał wymagane przepisem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, spełnia zatem warunki do przyznania mu emerytury od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on wniosek o przyznanie mu tego świadczenia.

Wobec powyższego, na mocy przepisów przywołanych wyżej i w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach od dnia 19 września 2013 roku, tj. od dnia ukończenia przez niego 60 roku życia.

Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał z kolei, iż pozwany organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na to, że dopiero przeprowadzenie postępowania dowodowego w toku postępowania sądowego pozwoliło ustalić, iż ubezpieczony w spornych okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

SSO Elżbieta Trybulec – Czernek